

het veldexperiment de geformuleerde hypothesen. De opkomst van slazaden die direct na inwerken waren gezaaid werden sterker onderdrukt (49%) dan de opkomst van slazaden die zes en dertien dagen na inwerken waren gezaaid (35% en 3%). Bovendien werd er een positieve correlatie ($R^2=0,61$) tussen de logaritme van het zaadgewicht en het opkomstpercentage gevonden. De ringexperimenten lieten echter een heel ander beeld zien. Van een positieve correlatie tussen zaadgewicht en opkomstpercentage was in dit geval geen sprake ($R^2=0,01$). Verder bleek dat zaden van testsoorten met een late opkomst sterker onderdrukt werden dan zaden van testsoorten met een snelle opkomst ($R^2=0,41$). De meest waarschijnlijke verklaring voor deze tegengestelde resultaten is de hevige regenval (21,5 mm) op 8 april. Dit was voor het veldexperiment een tot drie dagen na het inwerken van de gewasresten, en voor het ringexperiment zeven tot negen dagen na inwerken. Als er van wordt uitgegaan dat de allelopathische stoffen pas in voldoende mate vrij komen bij een overmaat aan vocht in de bodem, is het niet verwonderlijk dat de resultaten van het veldexperiment overeenkomen met de verwachting. De resultaten van het ringexperiment komen in dat geval voort uit het ontsnappen van vroegkiemende soorten aan de negatieve effecten van allelopathische stoffen. Of hevige regenval inderdaad het vrijkomen van allelochemische stoffen uit ingewerkte gewasresten stimuleert zal nader worden onderzocht.

Invasieve exotische planten: nieuwe problemen, nieuwe werkwijzen en een ontwikkelend beleid

Ton Rotteveel en Kirsten van der Krabben

*Plantenziektenkundige Dienst, Postbus 9102,
6700 HC Wageningen, e-mail: a.j.w.rotteveel@minlnv.nl*

De verspreidingsarealen van alle organismen zijn van nature aan verandering onderhevig. De mens heeft daar sinds de prehistorie aan bijgedragen. Onze gewassen komen meestal uit het Midden-Oosten. Na Columbus neemt de verspreiding van planten door de mens over de wereld snel toe, ook naar Nederland. Sinds kort is dit verspreidingsproces in een stroomversnelling geraakt door de sterk toenemende internationale handel, en door de interesse in sierplanten. Een beperkt aantal introducties leidt tot problemen: planten verwilderen, en wel in een mate dat ecologische of economische schade het gevolg is. Voorbeelden zijn de knolcyperus, de grote waternavel en de reuzenberenklauw. De meeste probleemsoorten zijn niet schadelijk in de groene ruimte.

Bovengeschetst probleem is universeel: alleen de ernst van het probleem verschilt per land. Op oceanische eilanden zijn de gevolgen dramatisch. Vele lokale soorten stierven uit als gevolg van introducties.

Bijna vijftien jaar geleden werd de Conventie on Biodiversity (CBD) gesloten, een mondiaal verdrag dat nu van kracht is. Volgens de analyses die in het kader van dit verdrag zijn gemaakt is verspreiding van soorten over de wereld, met daaraan gekoppeld de agressieve verdringing van inheemse soorten, een belangrijke oorzaak van 'het grote uitsterven'. De CBD geeft dan ook de morele verplichting actie te ondernemen.

Omdat de CBD geen uitvoeringorganisatie heeft, besteedde de CBD deze acties tegen deze 'Invasive alien species' uit. Actie tegen alle soorten die de gezondheid van planten of plantengemeenschappen bedreigen zijn ondergebracht bij de International Plant Protection Convention (IPPC). Ook dat verdrag is door Nederland getekend, en bovendien is het een bindend verdrag met betrekking tot de WTO. IPPC maakt zogeheten International Standards for Phytosanitary Measures (ISPM), waaronder een over Pest Risk Assessment (PRA). Die standaard werd aangevuld ten aanzien van beoordeling van soorten in de groene ruimte. IPPC werkt via de regionale organisaties, en in Europa is dat de European Plant Protection Organisation. Ook EPPO heeft deze taak opgepakt en heeft een Panel on invasive species opgericht. Nederland is lid, en werkt actief mee aan het opstellen van PRAs.

Preventie, uitroeiing en beheersing van invasieve soorten in Nederland is alleen mogelijk als een juridisch goed verankerde basis van (inter)nationale regelgeving aanwezig is.

- Op basis van de Fytorichtlijn zijn nog geen groene ruimte soorten aangewezen.
- Via de Flora- en Faunawet kan een handelsverbod worden ingesteld voor organismen die de inheemse biodiversiteit schaden. Tot nu toe is alleen een verbod ingesteld voor de Grote waternavel.
- Via de Plantenziektenwet kan een uitroeiingsverplichting worden opgelegd. Exploratie van van deze mogelijkheid voor invasieven is wenselijk.
- Eveneens kan via de Plantenziektenwet een beheersingsverplichting worden opgelegd.

De Directie Natuur van LNV is al enige tijd bezig om een nationaal beleid ten aanzien van invasieve exoten op te stellen. Gezien de snel toenemende problematiek en de al snel na introductie onomkeerbare vestiging van soorten is dit een harde noodzaak.